

Finantsinspektsioon

Makseasutuste teabepäev

22.02.2018

Tallinn

Teabepäeva teemad

1. Uued makseteenused ja nõuded makseasutuse tegevusele
2. Nõuded operatsiooni- ja turvariskide käsitlemisele
3. Makseasutuste järelevalveline aruandlus
4. EP ja FI andmekogumisportaal

1. Uued makseteenused ja nõuded makseasutuse tegevusele

Liisi Mets

jurist

finantsteenuste järelevalve divisjon

Liisi.Mets@fi.ee, 668 0573

Tatjana Kudrjavitseva

finantsanalüütik

kapitalijärelevalve divisjon

Tatjana.Kudrjavitseva@fi.ee, 668 0558

Finantsinspektsioon

Uus MERAS

- 13.01.2018 jõustus makseasutuste ja e-raha asutuste seadus, millega võeti vastu direktiivi (EL) 2015/2366 (makseteenuste 2. direktiiv ehk ka PSD2) järgimiseks vajalikud meetmed

Peamised muudatused

- Makseteenuste hulka lisatakse kaks uut makseteenust ning kehtestatakse nõuded nende osutamiseks
- Täpsustatakse ja täiendatakse telekomiettevõtjate tegutsemisele esitatavaid nõudeid makseteenuste osutamisel ning millised teenused ei kuulu makseteenuste hulka
- Tugevdatakse makseteenuste osutamisega seotud turvalisuse nõudeid
- Täpsustatakse tegevusloa andmise ja kehtetuks tunnistamise tingimusi, sh erandrežiimi puhul

Teenused

- Varasem § 3 lõike 1 punkt 7 teenus muutub (vt ka § 132 lõige 2)
- Makse algatamise teenus
- Kontoteabe teenus

Erandrežiimid

- Varasem erandrežiiim:
 - § 11, üksnes MERAS § 3 lõike 1 punktis 6 nimetatud teenus, rahasiire
- Uued erandrežiimid:
 - § 11 lõige 1, üksnes MERAS § 3 lõike 1 punktis 6 nimetatud teenus, rahasiire
 - maksetehingud \leq 1 mln eurot kuus
 - § 11 lõige 2, mõni MERAS § 3 lõike 1 punktides 1-5 nimetatud teenustest
 - $<1/2$ tuludest; maksetehingud \leq 3 mln eurot kuus
 - § 11 lõige 3, üksnes MERAS § 3 lõike 1 punktis 8 nimetatud teenus kontoteabe teenus

Erinevate režiimide võrdlus

Erinevate režiimide võrdlus		Varasem erandrežiim (§ 11)	Uus erandrežiim (§ 11 lõiked 1 ja 2)	Uus erandrežiim (§ 11 lõige 3)	Erandeid mittekasutatav makseasutus
VÕS	40. peatükk 2. jagu (Makseteenuse leping)				
MERAS eriosa peatükid	2. Tegevusloa taotlemine				
	3. Makseasutuse ja e-raha asutuse tegutsemine välisriigis				
	4. Oluline osalus				
	5. Kontroll, juhtimine ja organisatsiooniline ülesehitus				
	6. Ümberkujundamine, jagunemine ja ühinemine				
	7. Tegevusele esitatavad nõuded				
	8. Usaldatavusnõuded				
	9. Vara hoidmine				
	10. Raamatupidamine ja aruandlus				
	11. Makseasutuse ja e-raha asutuse lõpetamine				
	12. Järelevalve				

■ – ei kohaldata ■ – kohaldatakse osaliselt (sh erisätted vastavas peatükis) ■ – kohaldatakse täies ulatuses

Allikas: Seletuskiri makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu juurde

Uued nõuded MERAS § 11 lõigete 1 ja 2 eranditele (muuhulgas):

- §-des 18-22 tegevusloa andmise, andmisest keeldumise ja kehtetuks tunnistamise sätted
- § 50 lõike 3 kolmeteistkümnes punktis nimetatud sise-eeskirjad
- § 51 lõikes 2 sätestatud atesteeritud siseaudiitori nõue
- § 51 lõike 5¹ nõue agentide kontrollimiseks, sh vähemalt kord aastas agendi tegevuskohas
- §-s 62 loetletud nõuded tegevuse edasiandmisele
- §-dest 63¹-63⁶ tulenevad nõuded klientide kaebuste lahendamise, isikuandmete töötlemise ja säilitamise, operatsiooniriskide juhtimise ja intsidentidest teatamise kohta
- §-s 78 varade hoidmise üldnõuded lisaks varasemalt kehtinud §-s 79 varade hoidmise nõuetele
- §-s 83 ning § 84 lõigetes 2 ja 3 toodud aruandlusele esitatavad nõuded

Uued nõuded erandeid mittekasutavatele makseasutustele (muuhulgas):

- § 50 lõikes 3 punktides 9-13 nimetatud uued sise-eeskirjad
- § 51 lõike 5¹ nõue agentide ja filiaalide kontrollimiseks, sh vähemalt kord aastas agendi või filiaali tegevuskohas
- §-dest 63¹-63⁶ tulenevad nõuded klientide kaebuste lahendamise, isikuandmete töötlemise ja säilitamise, operatsiooniriskide juhtimise ja intsidentidest teatamise kohta
- § 65 lõike 9 nõue teavitada omavahendite vähenemisest rohkem kui viie protsendi võrra

Finantsinspektsiooni soovituslikud juhendid

- Suunised kutsealase vastutuskindlustuse või muu võrreldava tagatise miinimumväärtuse kindlaksmääramise kriteeriumide kohta vastavalt direktiivi (EL) 2015/2366 artikli 5 lõikele 4
- EBA suunis teabe kohta, mis tuleb esitada makseasutuse ja e-raha asutuse tegevusloa ning kontoteabe teenuse pakkuja registreerimise taotlemisel
- EBA suunised olulistest intsidentidest direktiivi (EL) 2015/2366 kohaselt teatamise kohta + Andmete täitmise vorm
- EBA suunised, mis käsitlevad 2. makseteenuste direktiivi väidetavate rikkumiste kohta esitatud kaebuste menetlemist (pädevatele asutustele)

EBA dokumendid

Dokument (RTS/GL)	Staatus	Järgmine samm
GL on Operational & Security Measures under PSD2	Suuniste viimane projekt on avaldatud	Hiljemalt 12.03.2018 kinnitus suuniste järgimise kohta
RTS on Strong Authentication & Secure Comms. under PSD2	Rakendusaktide viimane projekt on avaldatud	Menetlus komisjonis, ootab avaldamist EL Teatajas
RTS on Central Contact Points under PSD2	Rakendusaktide viimane projekt on avaldatud	Ootab avaldamist EL Teatajas
RTS & ITS on EBA Register under PSD2	Rakendusaktide viimane projekt on avaldatud	Ootab avaldamist EL Teatajas
RTS on home-host coordination under PSD2	Rakendusaktide projekt on avatud konsultatsioonile	Ootab konsultatsiooni tulemuste pinnalt rakendusaktide viimase projekti avaldamist
GL on fraud reporting under PSD2	Suuniste projekt on avatud konsultatsioonile	Ootab konsultatsiooni tulemuste pinnalt suuniste viimase projekti avaldamist

Üleminekusätted

- Makseasutused, kes osutasid makseteenuseid enne 2018. aasta 13. jaanuari ning kes kavatsevad pärast eelnimetatud kuupäeva sellel alal tegutsemist jätkata, peavad oma tegevuse ja dokumendid viima käesoleva seaduse 2018. aasta 13. jaanuaril jõustunud redaktsiooniga kooskõlla 2018. aasta 13. juuliks.
- Isikud, kes osutasid makseteenuseid käesoleva seaduse enne 2018. aasta 13. jaanuari kehtinud redaktsiooni §-s 13 sätestatud loa alusel ning kes kavatsevad pärast eelnimetatud kuupäeva sellel alal tegutsemist jätkata, peavad oma tegevuse ja dokumendid viima 2018. aasta 13. jaanuari redaktsiooni nõuetega kooskõlla 2019. aasta 13. jaanuariks.

2. Nõuded operatsiooni- ja turvariskide käsitlemisele

Daniel Tikkerbär

IT audiitor

Kapitalijärelevalve divisjon

Daniel.Tikkerbar@fi.ee, 668 0521

Finantsinspektsioon

Turvameetmed

- MERAS paragrahvi 15 (loa taotlemisel esitatav) täiendati:
 - lõiget 1 punktiga 19) turvapoliitika kirjeldus
 - lõikega 1¹, mis selgitab, mida turvapoliitika kirjeldus sisaldab
 - riskide hinnang, nende turvalisuskontrolli ja maandamise meetmete kirjeldus
 - selgitust, kuidas kontrolli ja meetmetega tagatakse turvatase, sh *outsource*
- MERAS 7. peatükk täiendati muu hulgas paragrahviga 63⁵
Operatsiooniriski juhtimine:
 - turvameetmete ja kontrollimehhanismide rakendamine
 - Iga-aastase ajakohastatud hinnangu esitamine
Finantsinspeksioonile

Intsidentide raporteerimine

- MERAS paragrahvi 50 lõiget 3 (sise-eeskirjad) täiendati muu hulgas punktiga 9
 - turvalisusega seotud kliendikaebuste ja turvaintsidentide väljaselgitamine, lahendamine ja meetmed
 - intsidentidest teatamine
 - oluliste intsidentide avastamine ja klassifitseerimine
- MERAS 7. peatükki täiendati paragrahviga 63⁶ Intsidentidest teatamine
 - FI viivitamata teavitamine olulisest intsidentidest
 - Klientide teavitamine
 - Pettuste statistika esitamine FI-le
 - Vorm, sagedus ja tähtajad täpsustatakse.
- FI hindab olulisust teistele siseriiklikele institutsioonidele ja FIS paragrahvi 46² (8) alusel teavitab Euroopa Keskpanga (ECB) ja Euroopa Pangandusjärelevalvet (EBA)

Turvaline sidekanal ja tugev autentimine

- VÕS § 709 (12²) tugev autentimine
- VÕS § 724⁶ Makseteenuse pakkuja poolt turvalisuse nõuete rakendamine
 - Turvaline teabevahetus ning turvameetmete rakendamine
 - EK rakendusmäärusele (SCS/CSC RTS)
 - Kliendi tugeva autentimise nõudeid ja erandid

3. Makseasutuste järelevalveline aruandlus

Romet Väljataga
finantsarvestuse spetsialist
regulatsioonide ja aruandluse divisjon
Romet.Valjataga@fi.ee, 668 0695

Finantsinspektsioon

Millest räägime

- Muudatused MERAS peatükis 10 „Raamatupidamine ja aruandlus“
- Muudatused RM 21. oktoobri 2010. a määruses nr 54 „Makseasutuste omavahendite aruandluse kord, omavahendite minimaalsuuruse arvutamise põhimõtted ning aruannete skeemid, aruannete koostamise meetoodika ja esitamise kord“

MERAS peatükk 10

„Raamatupidamine ja aruandlus“

Uued nõuded eranditele (1)

Uued nõuded MERAS § 11 lõigetes 1–3 nimetatud eranditele

§ 82. Aruanded ja nende esitamine

Kohustus esitada FI-le:

- majandusaasta aruanne ja vandeaudiitori aruanne
- ülevaade majandusaasta jooksul tehtud maksetehingute arvu ja kogusumma kohta (va kontoteabe teenuse pakkuja)
 - Tähtaeg! 2 nädala jooksul peale majandusaasta aruande kinnitamist
- varasemast mahukamat järelevalvelist aruandlust
 - 4 aruannet 2 korda aastas (nõuded sätestatud RM määruses)

Uued nõuded eranditele (2)

§ 83. Aruannete avalikustamine

- Majandusaasta aruanne peab olema kättesaadav:
 - makseasutuse asukohas
 - makseasutuse kõigis filiaalides
 - makseasutuse veebilehel (viimase puudumisel avalikustatakse aruanne Finantsinspektsiooni veebilehel)
- Majandusaasta aruanne avalikustatakse kuue kuu jooksul pärast majandusaasta lõppu

Uued nõuded eranditele (3)

§ 84. Audiitorkontroll

- Audiitor esitab makseasutusele ja FI-le arvamuse järgmiste valdkondade kohta:
 - vara hindamise tulemuste vastavus vara tegelikule väärtusele
 - vastutuskindlustuse kohta kehtestatud nõuete täitmine
 - sisekontrolli meetmete piisavus ja tõhusus
 - infosüsteemide turvalisus
- Makseasutus esitab FI-le audiitori eriotstarbelise aruande maksete mahu, arvu ja teenustasude kohta

Makseasutuste aruandluse määrus

RM 21. oktoobri 2010. a määrus nr 54 „Makseasutuste omavahendite aruandluse kord, omavahendite minimaalsuuruse arvutamise põhimõtted ning aruannete skeemid, aruannete koostamise meetodika ja esitamise kord“

Muudatuste kokkuvõte

- Kohalduvad aruanded ning aruannete esitamise periood sõltuvad pakutavatest teenustest
- Uued nõuded makseasutuste omavahendite arvutamisele
 - EL määrus 575/2013
- Muudatused aruandluse määruse lisades
 - täpsustatud eesmärki
 - täiendatud aruanderidade struktuuri
 - lisatud/täpsustatud selgitusi
- Lisandunud uus aruanne
 - Lisa 7 Vastutuskindlustuse miinimumväärtuse aruanne

Milliseid aruandeid tuleb esitada (1)

- Erandeid mittekasutatav makseasutus

- Lisa 1 Maksetehingute aruanne
- Lisa 2 Klientide vara aruanne
 - va juhul kui makseasutus osutab üksnes makse algatamise teenust
- Lisa 3 Omavahendite aruanne
- Lisa 5 Makseasutuse bilanss
- Lisa 6 Makseasutuse kasumiaruanne

Kord kvartalis 20 päeva jooksul pärast perioodi lõppu

Finantsinspektsioon

- § 11 (1-2) erandit kasutatav makseasutus

- Lisa 2 Klientide vara aruanne
- Lisa 4 Erandit kasutava makseasutuse maksetehingute aruanne
- Lisa 5 Makseasutuse bilanss
- Lisa 6 Makseasutuse kasumiaruanne

Kord poolaastas 20 päeva jooksul pärast perioodi lõppu

Milliseid aruandeid tuleb esitada (2)

- Makseasutus, kes osutab seaduse § 3 lõike 1 punktis 7 või 8 nimetatud makseteenust või mõlemat nimetatud makseteenust, koostab ja esitab
 - Lisa 7 Vastutuskindlustuse miinimumväärtuse aruanne

Kord aastas 20 päeva jooksul pärast majandusaasta lõppu

Omavahendite aruanne (1)

- Makseasutuse omavahendeid käsitatakse edaspidi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 575/2013 (edaspidi CRR) artiklite 26–88 tähenduses

CRR- artiklites 26-88 on sätestatud:

- missuguste tingimustele peavad omavahenditesse kuuluvad instrumendid vastama
 - missuguseid mahaarvamisi tuleb omavahenditest teha
- Aruande täitmisel tuleb lähtuda aruande punktis 5 toodu juhistest sh Euroopa Komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 680/2014 II lisa (lk 104-114) tabelis CA1 toodud juhistest

Omavahendite aruanne (2)

- Omavahendite minimaalsuuruse arvutamise põhimõtted:
 - ei muutunud maksete mahu ja indikaatorite meetodi alusel
 - muutusid püsivate üldkulude meetodi alusel
 - Uue metoodika kohaselt leitakse püsivad üldkulud kogukuludest teatud kuluartiklite lahutamise teel
 - Makseasutuse püsivate üldkulude summa arvutatakse vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 241/2014 artiklile 34b

Maksetehingute aruanne (1)

- Aruande struktuuri lisandus kirje „riigi kood“

1) makseteenuse liik;

2) maksetehingu liik_1;

3) maksetehingu liik_2;

4) riigi kood

5) maksetehingu viis;

6) klient;

7) kogusumma;

8) arv

Näidatakse väljamineva piiriülese maksetehingu riigi kood, mille määramisel lähtutakse makse saaja makseteenuse pakkuja residentsusest

Maksetehingute aruanne (2)

- Lisandus uus makseteenuse liigi identifikaator „makse algatamise teenus“
- Lisandus uus maksetehingu liik_1 identifikaator „algatatud maksetehing“

<i>Rahasiire</i>	<i>1</i>
<i>Muu makseteenus</i>	<i>3</i>
<i>Makse algatamise teenus</i>	<i>4</i>

<i>Sissetulev maksetehing</i>	<i>1</i>
<i>Väljaminev maksetehing</i>	<i>2</i>
<i>Sisene maksetehing</i>	<i>3</i>
<i>Algatatud maksetehing</i>	<i>4</i>

Klientide vara aruanne (1)

- Aruande struktuuri lisandus kirje „kliendi maksekonto olemasolu“
 - 1) *kliendi riigi kood*
 - 2) *klient*
 - 3) *vara paiknemine*
 - 4) *kindlustuskatte olemasolu*
 - 5) ***kliendi maksekonto olemasolu***
 - 6) *vara jääk*
- „Kliendi maksekonto olemasolu“ identifikaatorid on järgmised
 - Vara on seotud maksekontoga 1***
 - Vara ei ole seotud maksekontoga 2***
- *Näidatakse, kas kliendi vara on seotud makseasutuses kliendile avatud maksekontoga VÕS § 709 lõike 4 tähenduses*

Klientide vara aruanne (2)

- Täiendatud „kliendi“ identifikaatorite nimekirja

<i>Keskvalitsus</i>	1
<i>Kohalik omavalitsus</i>	2
<i>Riiklik sotsiaalkindlustusfond</i>	13
<i>Keskpank</i>	12
<i>Krediidasutus</i>	6
<i>Muu finantseerimisasutus</i>	20
<i>Riigi või KOV mittefinantsettevõtte</i>	7
<i>Muu mittefinantsettevõtte</i>	8
<i>Kodumajapidamisi teenindav kasumitaotluseta institutsioon</i>	9

- Lisandunud identifikaatorid

<i>Muu hoieuseid kaasav ettevõtte</i>	15
<i>Rahaturufond</i>	16
<i>Kindlustusandja</i>	17
<i>Pensionifond</i>	18
<i>Muu investeerimisfond</i>	19
<i>Kodumajapidamine</i>	10

Makseasutuse bilanss

- Lisandus uus kirje „Muu akumuleeritud koondkasum“
 - *Näidatakse bilansiliste varade ja kohustiste ümberhindlusest tulenevad realiseerimata kasumid ja kahjumid, mida vastavalt Eesti finantsaruandluse standardile või IFRSile ei kajastata kasumiaruandes*

Erandit kasutava makseasutuse maksetehingute aruanne

- Varasemalt kohaldus üksnes rahasiirde teenuse pakkujatele, edaspidi kõigile eranditele (va kontoteade teenuse pakkujad)
- Muutus aruande valdkond
 - § 11 lõikes 1 nimetatud erandit kasutav makseasutus kajastab aruandes kõik aruandeperioodil rahasiirdeteenuse osutamise käigus teostatud maksetehingud
 - § 11 lõikes 2 nimetatud erandit kasutav makseasutus kajastab aruandes kõik aruandeperioodil seaduse § 3 lõike 1 punktides 1-4 nimetatud makseteenuste osutamise käigus teostatud maksetehingud

Vastutuskindlustuse miinimumväärtuse aruanne

- RM määrus „Makseasutuste vastutuskindlustuse kindlustussumma miinimumväärtuse arvutamise kord ja metoodika ning tagatise rakendamise tingimused“ (lähtub EBA vastavast juhisest)

UUS aruanne!

- Aruande eesmärk
 - Makseasutuse vastutuskindlustuse kindlustussumma miinimumväärtuse arvutamise kohta kehtestatud nõuete täitmise jälgimine
- Aruande valdkond
 - Aruande valdkonda kuuluvad seaduse § 3 lõike 1 punktides 7 ja 8 nimetatud makseteenuseid osutava makseasutuse vastutuskindlustuse kindlustussumma miinimumväärtuse arvutamiseks vajalikud näitajad

4. EP ja FI andmekogumisportaal

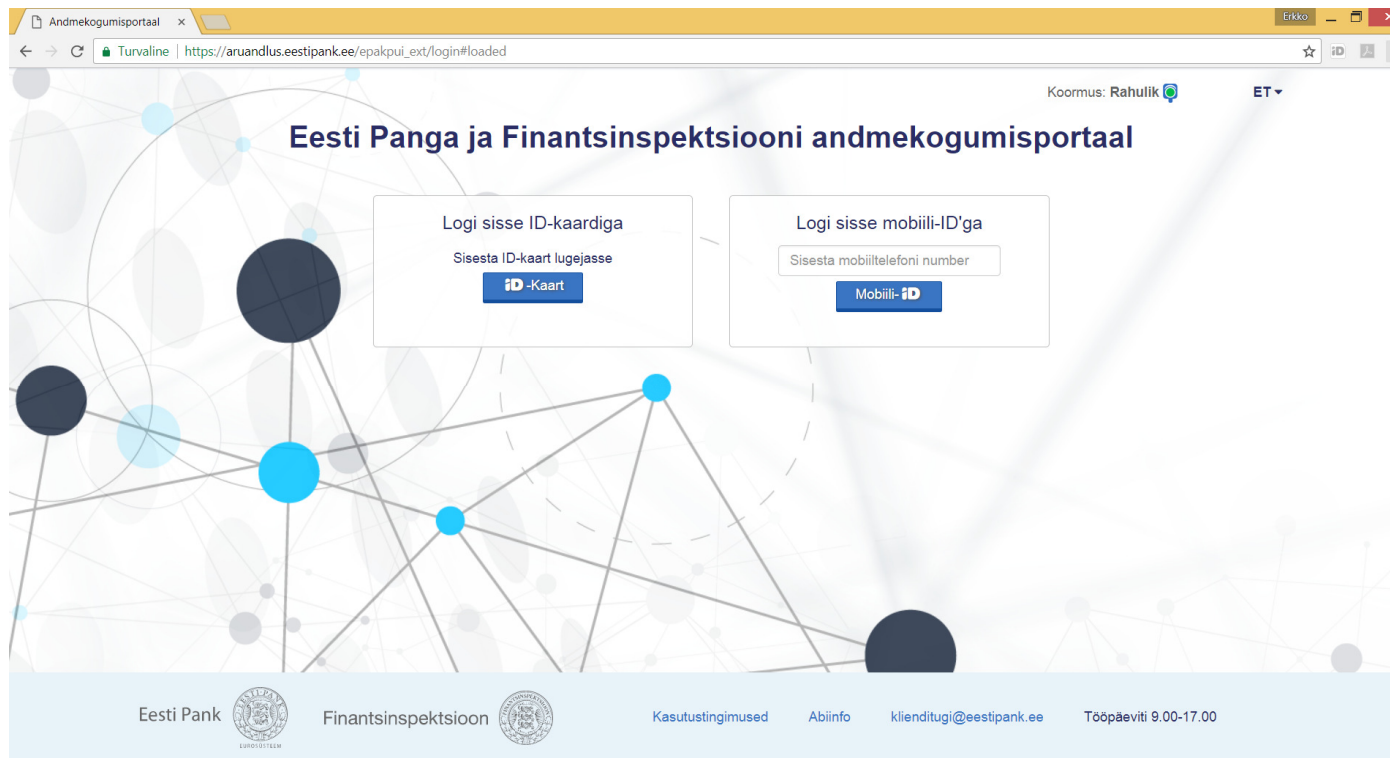
Erkko Kõrgema
infosüsteemide haldur
Erkko.Korgema@fi.ee, 668 0549

Finantsinspektsioon

Portaali loomise eesmärgid

- Ühtne keskkond (EP ja FI aruanded)
- Ülevaade aruandluskohustustest ja aruannete staatustest
- Täiendavad võimalused aruannete esitamiseks
- Täiendavad võimalused aruannete turvamiseks
- Aruande esitajate haldamine
- Kommunikatsioon
- Mugavusteenused - erinevad teavitused

Andmekogumisportaali sisenemine

The screenshot shows a web browser window with the URL https://aruandlus.eestipank.ee/epakpui_ext/login#loaded. The page title is "Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni andmekogumisportaal". The page features two login options: "Logi sisse ID-kaardiga" (Log in with ID card) and "Logi sisse mobiili-ID'ga" (Log in with mobile ID). The ID card login option includes a text input field for the ID card number and a blue button labeled "iD-Kaart". The mobile ID login option includes a text input field for the mobile phone number and a blue button labeled "Mobiili-iD". The footer contains logos for Eesti Pank and Finantsinspektsioon, along with contact information: "Kasutustingimused", "Abiinfo", "klienditugi@eestipank.ee", and "Tööpäeviti 9.00-17.00".

Süsteemi kasutajad

- **Peakasutaja** - aruandesubjekti juhatuse liige või äriregistris registreeritud muu esindusõigusega isik, kellel on kehtivate volituste korral automaatselt õigus portaalis tegutseda. Peakasutaja saab volitada aruandluskohustust täitma eeliskasutaja ja/või aruande täitja.
- **Eeliskasutaja** - isik, keda üldjuhul peakasutaja volitab aruandluskohustust täitma
- **Aruande täitja** - füüsiline isik, keda pea- või eeliskasutaja on volitanud esitama kas kõiki või ainult teatavaid esitamisele kuuluvaid aruandeid.

Kasutajate haldus

- Aruande esitajate haldamine on iga andmeesitaja enda korraldada
- Peakasutaja->Eeliskasutaja->Aruande täitja
- Eeliskasutajate ja aruande täitjate lisamine/kustutamine
 - Allkirjastatud volitus

Andmeedastuskanalid

- Käsitsi sisestamine
- Faili üleslaadimine portaalis
 - Kas krüpteeritud/allkirjastatud kujul või xml failina kohustuste juures
- Epost
 - fiaruanded@fi.ee
- Veebiteenus

Veebiteenus

- Veebiteenuse tehniline kirjeldus
 - https://aruandlus.eestipank.ee/defs/webservice_jarelvalve.wadl
- Veebiteenuse aadress
 - <https://srv-aruandlus.eestipank.ee/epakpsrv/submitReports/jarelvalve/>
- Veebiteenuse vastuse tehniline kirjeldus
 - <https://aruandlus.eestipank.ee/defs/reply.wadl>

Võtmete haldus

- Võtmete haldus on aruande esitajate enda korraldada
- Võimalik kasutada
 - GPG/PGP
 - Asutuse digitempel
 - X.509 sertifikaat
- Võtmeid on võimalik genereerida portaalis
 - Salajase võtme saab portaalist alla laadida
- Asutuse digitempel peab võimaldama allkirjastamist

Aruandega seotud kommunikatsioon

- Küsimused ja tähelepanekud aruandes leiduvate eripärade kohta peab sisestama portaali
- Vastused saadetakse portaali kaudu
 - Teavitused e-postile

Teavitused

- Tähtaja saabumine
- Aruande töötlusse võtmine
- Vearaport e-postile
 - Vearaport saadetakse kasutajatele ka, siis kui tema ei esitanud aruannet
- Korrektne esitamine
- Uudised
- Diskussioon aruande kohta

aruandlus.eestipank.ee

Liisi Mets

Finantsteenuste järelevalve divisjoni jurist
Liisi.Mets@fi.ee, 668 0573

Tatjana Kudrjajtseva

Kapitalijärelevalve divisjoni finantsanalüütik
Tatjana.Kudrjajtseva@fi.ee, 668 0558

Daniel Tikkerbär

Kapitalijärelevalve divisjoni IT audiitor
Daniel.Tikkerbar@fi.ee, 668 0521

Romet Väljataga

Regulatsioonide ja aruandluse divisjoni
finantsarvestuse spetsialist
Romet.Valjataga@fi.ee, 668 0695

Erkko Kõrgema

infosüsteemide haldur
Erkko.Korgema@fi.ee, 668 0549

Finantsinspektsioon